

YTTRANDE

Dnr: KS 2018:0197

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över utkast till lagrådsremiss *Ny möjlighet till uppehållstillstånd*

En utgångspunkt för Svenska kyrkans verksamhet är att barnet har en särställning i kristen tro. Barn och unga ska få växa upp i trygghet, få utvecklas tillsammans med andra och kunna möta framtiden med tillförsikt. Överfört till en konkret verklighet kan trygghet och framtidstro handla om att nyanlända ungdomar får möjlighet att etablera sig och skapa ett liv i Sverige genom utbildning och arbete.

Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av att möta asylsökande och nyanlända barn och unga. Vårt arbete med människor på flykt är ett självklart utflöde av medmänniskors engagemang och församlingens diakonala uppdrag. Runt om i landets församlingar pågår dagligen en omfattande verksamhet av social och stödjande karaktär. Sedan den tillfälliga lagen infördes har Svenska kyrkan bevittnat en utbredd oro och ökad utsatthet bland nyanlända barn och unga. Under hösten 2017 har Svenska kyrkan även lyft detta till regeringen.

Svenska kyrkan *tillstyrker* förslagen i utkastet till lagrådsremissen *Ny möjlighet till uppehållstillstånd*.

SAMMANFATTNING

- Svenska kyrkan ställer sig positiv till lagförslagen som ger en ny möjlighet till uppehållstillstånd för ett stort antal unga asylsökande som hunnit fylla 18 år under asylprocessen eller blivit felaktigt åldersuppskrivna och därmed haft sämre utsikter att få uppehållstillstånd i Sverige.
- Svenska kyrkan delar regeringens uppfattning att det finns ett behov av tillägg i aktuell lagstiftning för att möjliggöra för ensamkommande ungdomar att fullfölja sina gymnasiestudier även om de hunnit fylla 18 år vid tidpunkten för beslut i asylärendet.
- Svenska kyrkan gör bedömningen att den grupp som lagförslagen är tänkta att omfatta bör ha sänkt beviskrav kring identiteten för att kunna omfattas.
- Svenska kyrkan välkomnar förslaget att inkludera även de personer som studerar, eller har för avsikt att studera, på en yrkesutbildning. Detta skulle bland annat underlätta för de ungdomar som av olika orsaker har svårt att fullfölja en utbildning på ett nationellt program.
- Svenska kyrkan framhåller vikten av att de berörda ungdomarna och deras representanter och ombud får tillgång till tydlig information om bestämmelsernas utformning och tidsramar.
- Svenska kyrkan vill även uttrycka sin förhoppning om att de ungdomar som registrerats som asylsökande i Sverige, men som under en kortare eller längre period vistats i andra EU-länder,

också får möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå om de återvänder till Sverige.

- Svenska kyrkan ser det som angeläget att de personer som kan komma att omfattas av lagändringen inte bör utvisas innan lagförslaget träder i kraft.

SYNUNKTER PÅ FÖRSLAGEN

I utkastet till lagrådsremiss *Ny möjlighet till uppehållstillstånd* föreslår regeringen ytterligare ett tillägg i lagstiftningen i syfte att möjliggöra för nyanlända ensamkommande ungdomar som väntat länge på beslut i asylärendet att beviljas ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. Efter fullföljda studier ska de ha möjligheten, i de fall de kan försörja sig, att kunna ansöka om permanent uppehållstillstånd.

Förslaget syftar till att åtgärda den ohållbara situationen för ensamkommande unga som uppstått dels på grund av ikraftträdandet av den tillfälliga lagen, dels på grund av exceptionellt långa handläggningstider för asylärenden samt på grund av strängare praxis hos Migrationsverket. Utgångspunkten var att den tillfälliga lagen inte skulle tillämpas i ärenden som berör barn som kommit till Sverige innan den 24 november 2015 då lagändringarna presenterades. Som en följd av exceptionellt långa handläggningstider hos Migrationsverket, har många ungdomar dock hunnit bli vuxna vid beslutstillfället och deras möjligheter att beviljas uppehållstillstånd i Sverige har försämrats. Detsamma gäller för många av de unga som vid ankomsten till Sverige registrerades som ensamkommande barn, men som med stöd av rättsosäkra åldersbedömningar har skrivits upp i ålder.

Svenska kyrkan delar regeringens uppfattning att det finns ett behov av tillägg i aktuell lagstiftning för att möjliggöra för ensamkommande ungdomar att fullfölja sina gymnasiestudier även om de hunnit fylla 18 år vid tidpunkten för beslut i asylärendet. Det får anses vara en generell målsättning, såväl ur samhällets som ur den enskildes perspektiv, att så många nyanlända ungdomar som möjligt får gymnasiekompetens. Det är också rimligt att långa handläggningstider på Migrationsverket inte läggs individen till last eller att rättsosäkra åldersbedömningar inte avgör ungdomens möjligheter till en trygg framtid. Dock hävdar Svenska kyrkan att en återgång till tidigare utlänningslagstiftning skulle vara mer fördelaktig ur ett helhetsperspektiv istället för att genom ytterligare tillägg dämpa de negativa konsekvenserna av den tillfälliga lagen.

Svenska kyrkan befarar dessutom att få av de ensamkommande barn och unga som regeringen åsyftar i lagförslagen skulle ha en faktisk möjlighet att få ett tillfälligt uppehållstillstånd såsom förslagen är formulerade idag. Detta på grund av att många, särskilt ensamkommande barn och unga, som har sökt asyl i Sverige saknar de identitetshandlingar som krävs för att styrka identiteten. Styrkt identitet krävs som regel för att kunna få uppehållstillstånd när man anses sakna skyddsbehov. Det är därför av vikt att lagförslaget inkluderar ett sänkt beviskrav vad gäller identiteten för de ensamkommande barn och unga som lagstiftningen är tänkt att omfatta.

Svenska kyrkan välkomnar förslaget att inkludera även de personer som studerar eller har för avsikt att studera på en yrkesinriktad utbildning inom ramen för ett introduktionsprogram eller en yrkesutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen eller den särskilda utbildningen för vuxna. Detta eftersom vår erfarenhet visar, och vilket även regeringen framhåller, att många av de berörda ungdomarna kan ha svårt att fullfölja en utbildning på ett nationellt program. Dels på grund av språksvårigheter, men också på grund av stress, oro och psykisk ohälsa som den långa asylprocessen bidragit till. Denna utvidgning av studiealternativ skulle även underlätta för de lärare vars betygssättning i annat fall skulle kunna innebära att ungdomen förlorar sin möjlighet till uppehållstillstånd. Genom förslaget att inkludera yrkesutbildningar och att aktiv närvaro under utbildningen räcker för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas, utökas möjligheterna för ungdomarna och sänks pressen på lärare att godkänna elever som inte når upp till kraven för de nationella gymnasieprogrammen. Vi vill dock framhålla att det kan finnas ett utökat behov av stöd och utbildning för de lärare som ska betygsätta och på andra sätt bedöma de berörda ungdomarna.

Svenska kyrkan ser också att de föreslagna förändringarna innebär utmaningar. Det finns en överhängande risk för att tillämpningen av gällande regelverk försvåras ytterligare och skapar en osäkerhet för berörda grupper. Därför är det av yttersta vikt att de berörda ungdomarna samt deras representanter och ombud får tillgång till tydlig information om bestämmelsernas utformning och tidsramar. Inte minst gäller det frågan om vilka krav som ställs för att tillståndet ska kunna förlängas liksom det faktum att ansökan kan göras endast från datumet för lagens ikraftträdande den 1 juni 2018 fram till den 31 augusti 2018.

Förslaget att förlänga tillståndstiden med sex månader efter avslutad utbildning välkomnas, men framstår som en kort tid för att hitta en godkänd anställning med tanke på de svårigheter som många utländska medborgare, särskilt lågutbildade och i synnerhet kvinnor, möter på arbetsmarknaden.

Vad gäller kravet på att utlänningen befinner sig i Sverige när ansökan om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå görs, vill vi uttrycka vår förhoppning om att de ungdomar som registrerats som asylsökande i Sverige men som under en kortare eller längre period vistats i andra EU-länder också får möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå om de återvänder till Sverige.

Slutligen ser Svenska kyrkan det som angeläget att de personer som kan komma att omfattas av lagändringen inte bör utvisas innan lagförslaget träder i kraft. Det skulle vara inhumant och motverka själva syftet med lagstiftningen eftersom majoriteten av den berörda målgruppen kommer hinna få beslut i sitt asylärende och riskerar utvisning innan lagförslaget träder i kraft den 1 juni 2018. Trots påtalade brister och begränsningar i lagförslagen vill Svenska kyrkan ändå understryka att förslagen är ett välkommet steg i rätt riktning.

Uppsala den 19 februari 2018

På kyrkostyrelsens vägnar

Helén Ottosson Lovén
generalsekreterare

Barnkonsekvensanalys

Svenska kyrkan ska i beredningar inför beslut och yttranden alltid genomföra en barnkonsekvensanalys för att analysera vilka konsekvenser som ett beslut kan ha för barn. Enligt FN:s barnkonvention ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn.

Utkastet till lagrådsremiss *Ny möjlighet till uppehållstillstånd* berör i sin helhet barn och unga. Därför är det ytterst relevant att analysera vilka konsekvenser som förslaget skulle få för barn och unga.

Enligt artikel 3 i FN:s barnkonvention ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Artikel 6 i samma konvention understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Kristen skapelsetro utgår från att varje barn ska få utvecklas, som individ och tillsammans med andra, uppleva livsmod och känna tilltro inför framtiden. Trygghet och tilltro i detta sammanhang handlar om att ge de ensamkommande barnen och ungdomarna ny möjlighet till uppehållstillstånd efter en lång tid i Sverige. Även om mer långvariga lösningar är att föredra ur ett trygghetsperspektiv är det aktuella förslaget ett steg i rätt riktning för ett stort antal ensamkommande unga som lever med stor oro och stress. Med tanke på den situation som många av de ensamkommande ungdomarna befinner sig i är det tydligt att en ny möjlighet till uppehållstillstånd skulle vara det bästa alternativet i enlighet med artikel 3 i barnkonventionen.

Att förslaget inkluderar de barn och unga som registrerades innan den 24 november 2015 men som hunnit fylla 18 år eller som kan ha blivit felaktigt ålderssuppskrivna möjliggör för ett större antal ungdomar att skapa sig en trygg tillvaro i Sverige, om än tillfälligt. Att förslaget även utvidgar studiealternativen till att även inkludera yrkesutbildningar ökar också antalet ungdomar som kan komma att beröras av förslaget. En osäker tillvaro skapar stress och påverkar negativt barnets andliga, moraliska, psykiska och sociala utveckling, vilket strider mot den rättighet som formulerats i artikel 6 i barnkonventionen.

Trots påpekade brister i lagförslaget tillstyrker Svenska kyrkan, mot denna bakgrund, regeringens förslag eftersom det är ett steg i rätt riktning och skulle innebära en ny möjlighet till uppehållstillstånd för en stor grupp utsatta barn och unga.